Ч. 264 (12.920). Львів, вівторок 24. листопаду 1931. Pocztowa opłatę załacono ryczałtem. Рік LII.

SKONFISKOWANE

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·50 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дефіцитовий преліміінар

державного бюджету.

Внесений до сойму преліміінар бюджету на рік 1932-33 виказує дефіцит у квоті 77,367.600 зол. Тому не треба аж виконання цього бюджету, щоби господарка держави ствердила свою дефіцитовість, бож її передбачує сам уряд, а життя докаже нам напевно, що дефіцит не остане в цих скромних рямцях. Треба пригадати, що бюджетовий рік 1930-31, а також 1931-32 є роками дефіцитовими, а дефіцит, який донедавна виносив тільки 200 міліонів зол. зростає з кожним днем і нема виглядів, щоби до кінця цього бюджетового року був меншим, як около пів міліярда золотих.

Преліміінар на рік 1932-33 виказує — 2,375,015.800 зол. у прибутках а 2,452,383.400 у видатках. Чи цей з гори дефіцитовий бюджет є реальний? Можемо сумніватися, коли приглянемося долі дотеперішніх бюджетів та їх виконання за останні три роки.

І так: прибутки і видатки польської держави котяться чимраз більше на долину і то далеко скорше, ніж це преліміінують міністри скарбу. Бо важко розставатися з чимсь так вигідним, як безгранично роздутий бюджет, з якого можна черпати на всі потреби державної управи, безпеки та величезного бюрократичного апарату. Коли приглянемося доходам, то бачимо, що в 1929-30 р. було їх фактично 3,,028,982.000 золотих, у 1930-31 р. було вже тільки 2,,747.843.000 золотих, на основі впливів за перший півріік 1931-32 р. буде за цілий рік около 2,,279.912.000 золотих, а натомість преліміінар бюджету на р. 1932-33 передбачує збільшення впливів на 2,,375,016.000 золотих або на 96 міліонів більше, ніж вплине фактично в цьому році. Збільшення доходів передбачене через збільшення безпосередніх податків на близько 115 міліонів, ніж передбачені впливи у 1931-32 р. через збільшення посередніх податків на близько 8 міліонів золотих у тому ж порівнанні, через збільшення стемплевих оплат на близько 12 міліонів золотих у відношенні до передбачених доходів цього року та збільшення інших дрібніших позицій. Натомість невеликі зменшення виказують доходи в миті, маєтковому податку і надзвичайному додатку до публичних даний, які передбачено менші, ніж фактичні впливи з цього півроку і преліміновані на їх основі впливи за другий півріік 1931-32 бюджетового року.

Видатки, які діляться на адміністрацію і підприємства, преліміновані на близько 75 міліонів менше, ніж виконання бюджету в першій і передбачення його виконання в другій половині 1931-32 р. Треба завважити, що видатки були в 1929-30 р. 2,,992,727.000 золотих, у 1930-31 р. 2,,809.651 000 золотих, а на основі минулого півроку і передбаченого слідуючого будуть у 1931-32 р. — 2,,528,202.000 золотих. З цього наглядно виходить, що видатки маліли в далеко меншій мірі, ніж зменшувалися приходи, а цілковите заломання прийшло щойно у цьому році, в якому цілковито не стало вже гроша на видатки, бо заломалися преліміновані доходи.

Цікаво, що у видатках преліміновані на військо і міністерство внутрішніх справ приблизно такі самі квоти, які були в 1929-30 р., тобто в часах, які були напевно кращі, ніж буде рік 1932-33. Зате сильно обтято міністерство торговлі і промислу, яке виказує тепер усього 26,500.000 золотих, коли у 1929-30 р. преліміновано 63.900.000 золотих, а в 1930-31 р. близько 50 міліонів золотих. Міністерство хліборобства разом з усіми агендами публичної аґрономії виказує в новому преліміінарі всього 19,500.000 золотих, коли у 1929-30 р. виказувало 55.288.000 золотих, а в 1930-31 р. ще 43.469.000 зол. Обкроєне теж міністерство освіти, яке виказує тепер 348,033.000 зол., а в р. 1929-30 видало 462.688.000 зол., а в 1930-31 р. — 440.415.000 зол. Долі хліборобства і шкільництва зазнало теж міністерство рільних реформ, яке фіґурує тільки хіба для форми квотою 11,760.000 зол., коли в 1929-30 його видатки були 62.299.000 зол., а в 1930-31 — 44,399.000 зол. Міністерство праці й суспільної опіки виказує близько 87 міліонів зол., коли в 1929-30 видало 101 міліонів зол., а в 1930-31 — 135 міліонів зол. Зате державні довги виносили в 1929-30 р. 251 міліонів у видатках, в 1930-31 р. — 266 міліонів зол., в 1931-32 виноситимуть близько 320 міліонів зол., а на р. 1923-33 преліміновано 280 міліонів зол.

З наведеного видно, що ощадности у бюджетових видатках роблено після певної напрямної, яка підкреслює зменшування, і то нагле, видатків на освіту, культуру, хліборобство, публичні роботи, а зате навіть збільшує видатки у інших непродуктивних ділянках державних витрат. Очевидно, що для нормального громадянина викликує це в часах небувалої господарської депресії ріжні толки і міркування. Це тимбільше, що ці доходи, які преліміінує теперішній преліімвар бюджету є більше ніж нереальні. Вказати хоч би на те, що коли самих залеглих податків є поверх 1.200 міліонів зол., то мабуть малоправдоподібним є, щоби доложити ще сотні міліонів нових податків.

Ми вказували свого часу при введенні редукції державних службовиків на те, що механічне поправлення бюджету через ставлення вищих цифр у доходах чи через зменшення видатків на продуктивні цілі — не може довести до нічого іншого, як до цілковитої нереальности таких преліміінарів. Що воно так є, вказує хоч би останній бюджетовий рік, в якому, не зважаючи на рожеві сподівання та святочні запевнення керманичів державного скарбу дефіцит виявився та росте з непогамованою силою далі. А не треба забувати, що попередній бюджетовий преліміінар виказував ще дохід. Щож говорити про преліміінар, який у своєму заложенні виказує дефіцит, а до того спирається на доходах, які в часах доброї конюнктури може з трудом далось би стягнути. Та в часах, коли хліборобство в руїні, промисл чимраз далі застановляє свої варстати та збільшує сотні тисяч безробітних, а торгівля сходить лише на заосмотрювання громадян найконечнішими средствами поживи, треба взагалі не бачити реальної дійсности, коли хто хоче вірити, що такий преліміінар бюджету можна зреалізувати. *(Хр.)*

Загальний перепис населення.

Інструкція для переписних комісарів.

Примітка: В справі загального перепису населення, що відбудеться 9. грудня обовязують у першу чергу постанови розпорядку Ради Міністрів з дня 2. вересня 1931 р. В. З. ч. 80 поз. 629 г про переведення другого загального перепису населення. Міністр внутр. справ Бронислав Перацький видав до цього розпорядку окрему інструкцію для переписних комісарів. Подаємо її до відома загалу, щоби українське населення знало про права й обовязки переписних комісарів.

I. ЗАГАЛЬНІ УВАГИ.

§ 1. Обовязки переписного комісаря. Переписний комісар відповідає за повноту перепису на просторі, відданім йому переписною владою. Переписний комісар має обовязок допильнувати, щоби ні одна місцевість, ні одна особа не була поминена при переписі. В військових будинках (касарнях, військових вязницях, шпиталях і т. п.) перепис як цивільних так і військових переводитимуть військові переписні комісарі на основі спеціяльної інструкції.

Переписний комісар відповідає також за ретельність, то значить за стисле, точне і згідне з отсею інструкцією і вказівками та поясненями, поданими в переписних аркушах виповнення переписних аркушів та за ретельне обчислення та підсумовання вислідів перепису в дорученій йому окрузі.

У своїй праці має переписний комісар точно перестерігати всіх доручень, які дасть йому переписна влада, або її органи (старости і головні переписні комісарі). **Переписною владою є повітові староства, або в таких місцевостях як Львів, Холм, Ковель, Луцьк, Рівне — маґістрати.**

Переписний комісар складає зобовязання, що совісно виконуватиме свою працю. На випадок, коли праця переписного комісаря не відповідатиме переписним вимогам звернеться йому її для поновного виконання.

§ 2. Правна охорона переписних комісарів. По думці § 7. розпорядку Ради Міністрів з 2. вересня 1931. (ми дальше зватимемо його коротко „розпорядком") переписні комісарі є під такою самою правною охороною, як державні урядники в часі урядування.

§ 3. Обовязки громадських управ. Громадські управи мають обовязок співпрацювати з переписною владою та її органами при переведенні перепису а зокрема достарчити переписним комісарям урядову асисту, льокаль з освітленням, опалом і конечними бюровими уладженнями, достарчити на випадок потреби підводи для переписних комісарів і взагалі виконувати все, що велять переписні інструкції. (§ 11. розпорядку).

Урядової асистенції можуть домагатися переписні комісарі від громад у випадках, коли переписна влада дала громадам відповідне доручення або коли заходить спеціяльна потреба цього.

§ 4. Обовязки осіб, які підлягають переписові. Особи, підлягаючі переписові мають обовязок зложити перед переписними органами зізнання, вимагані урядовими формулярами та показати на домагання документи, потрібні для ствердження правдивости їх зізнань.

Крім цього мають обовязок зложити зізнання:

1) Власники й управителі домів — про будинки й мешкання, які находяться на тій недвижимости, та про особи, замешкалі у них, зглядно про присутніх.

2) Особи, що займають або винаймають на своє імя мешкання, голова домашнього господарства та мешканці про мешкання, яке вони самі займають та про особи, які в ньому мешкають, зглядно є неприсутні. (§ 3. розпорядку).

§ 5. Почесні відзнаки. Переписні комісарі та головні і старші переписні комісарі виконують свою працю, як почесний горожанський обовязок і одержують почесну відзнаку „за жертвенну працю" разом з відповідною посвідкою. (§ 7. розпорядку).

§. 6. Поступовання на випадок відмови зізнань. Коли переписний комісар зустрінеться з відмовою зізнань і конечних вияснень, або переконається, що його свідомо впроваджено в блуд, має зізнаючому звернути увагу на наслідки його поступовання, а на випадок неможливости одержання потрібних вияснень зложити рапорт на письмі старшому зглядно головному переписному комісареві, наводячи обставини, факти й особу виновника.

Старший і головний переписний комісар має обовязок, коли і його інтервенція залишилася без успіху, переслати цей рапорт переписній владі. Розпорядок у § 13-тім містить слідуючі карні постанови:

Хто нарочно або з недбальства зложить неправдиві зізнання, ухилиться від зложення зізнань, не хоче впустити переписних комісарів до мешкання чи будинку, або іншим способом

перепинює комісарям виконання їх праць, **переводить приватний перепис у часі урядового перепису,** впливає на інші особи, щоби вони не складали зізнань, або складали неправдиві — підлягає карі гривни до 500 золотих, а на випадок неможливости стягнути її карі арешту до 1 місяця. Ці кари накладає адміністраційна влада. (§ 13).

Примітка: 1) Цікавою є постанова, що в дні перепису не вільно нікому переводити приватного перепису. На цю постанову звертаємо увагу українського громадянства.

2) З усіми зажаленнями на переписних комісарів слід звертатися до старших і головних (начальних) переписних комісарів, а щойно коли би вони залишилися без успіху, до переписної влади (повітового староства чи магістрату).

§ 7. Переписна тайна. По думці арт. 4. закону з 21. жовтня 1919 р. В. З. ч. 85 поз. 464 про організацію адміністраційної статистики зізнання, зложені в часі перепису, становлять переписну тайну. Переписний комісар мусить зберегти сталу урядову тайну, щодо змісту виповнених аркушів і щодо всіх відомостей, які одержав у часі перепису. В ніякому випадку не вільно йому давати виповнених аркушів до вгляду непокликаним особам.

(Продовження буде.)

Перед конскрипцією.

В Раві Руськії гурт наших громадян видав 14. п. м. друковану відозву до українського населення в повіті, аби воно в часі перепису в дні 9. XII. ц. р. подавало як батьківську мову українську мову. Тимчасом староство в Раві Руськії сконфіскувало того самого дня, 14. XI., весь наклад відозви.

Підчас місцевої конференції в Копичинцях у справі перепису населення референт староства Моравец заявив, що у випадках мішаного подружжя, в якому жінка або чоловік буде римокат. обряду, в рубриці: „матірна мова“ треба писати „польська“ для всіх без виїмку членів родини. Також всі римо-католики мусять бути записані як такі, що говорять по польськи, хоч би у себе дома говорили по українськи.

По селах Березівщини.

З передвиборчого руху у Перемищині.

У звязку з виборчим рухом в перемиській окрузі виїхав до березівського повіту пос. Великанович та перевів віча і наради в сімох громадах, а саме Павлокомі, Костевій, Володжі, Яблониці Руській, Кінськім, Улючі і Глудні. Він завважив скрізь велику бадьорість і свідомість важливої ролі, яка спочиває на плечах українського селянства на західніх окраїнах, особливо важку з уваги на істнуючу політичну дійсність. В чимало випадках на місці давніх українських громадян засіли вже польські люди, а на місце українських парохій ледве перед кількома роками створено латинські (Бахір, Динів, Криве і т. п.). Нпр. у громаді Криве щойно в часі війни під напором обставин змінили наші люди свій обряд, а рівночасно пропали для нашої нації. Є випадки, як нпр. у Глудні, (70 осіб), що староства приймають заяви зміни обряду, хоч це противне конкордатові і хоч польський епископ в Перемишлі заявляє, що того роду зміни обряду ніколи не признасть.

В короткому змісті наради виглядали так:

11. XI. Павлокома: є читальня, кооператива, молочарня і власна хата. Все це заслуга учителя Миколи Левицького, що нині перенесений далеко в західні польські землі. На вічу було велике число людей (повна саля) і по промові пос. Великановича заявили всі, що солідарно будуть голосувати на 11. Жалілися на шкільні відносини.

12. XI. Костева. Громадяни бідні, нарікають, що до церкви в Бахірі мають 7 км. і що школа нібито утраквістична, але вчать ледви 2 рази в тижні української мови, а молитви української ніхто з дітьми не проводить. Мають дуже лиху дорогу.

13. XI. Володже. Це одна з найсвідоміших громад, має 2 народні доми і всі наші установи. Саля читальні була переповнена і часть людей стояла за дверима. Це дало притоку командантові постерунку з Селиськ до квестіонування легальности віча, що одначе пос. Великанович з місця опрокинув. Заінтересування народніми справами велике і бадьорість гарна. Тут є очевидні успіхи послідовної праці о. Савойки з Селиськ.

14. XI. Яблониця Руська. Село бідне читальні нема. На вічу, з огляду на празник, було велике число людей. Спочатку давалися чути деякі неприхильні голоси, але по промові пос. Великановича всі заявилися стануги по стороні нашого проводу. Люди нарікали, що місцевий дідич забрав аж 2 ревіри риболовні, а селянам, які заложили „рибацьку спілку“ відмовлено.

15. XI. Улюч. Це громада велика, майже в цілости українська, але досі читальні не має. Національно працює, побіч рідні пароха о. Солтикевича, зредукований нафтовий урядовець п. Макар Петрушак. Через зливний дощ відбулася лише нарада, на якій була повна хата людей, переважно молодих. По промові пос. Великановича зголосився приїзжий з робіт з Франції молодий чоловік п. Копан та здеклярував площу під читальню. Від о. Солтикевича одержав пос. Великанович фотографію з українськими громадянами, які були в Талергофі. (Отже це не монополь гусотяпів).

15. XI. вечором. Кінське. Є це село в части здеморалізоване кацапською пропагандою і стероризоване місцевим писарем та діличкою. Школа польська, хоч латинників нема ані 10 прц. Відбулася нарада в хаті одного селянина і по поясненнях посла рішили всі поправити помилку попереднього голосування.

16. XI. Глудно. Є це третя громада в Березівщині, що населення свідоме і має читальню, кооперативу та власні 2 доми. Ту слідна довголітня праця о. Жарського, яку хоче всіми засобами паралізувати недавно прибувший латинський парох. Люди цікавляться темою порушеною послом і є надія, що сповнять виборчий обовязок не лише в себе, але поможуть й сусіднім громадам. Селянство наше витало дуже прихильно посла Великановича.

У всіх місцевостях помагали нашому послові дуже зичливо священики, що він підкреслює з найбільшою вдякою і признанням.

——o——

Вісти з „Просвіти“.

(Акція віддовження „Просвіти“.)

Впав трівожний клич: **„на поміч Просвіті“**. З правдивим зрозумінням підхопила його українська преса і сьогодні найшов він уже доволі голосний відгомін серед широких кругів нашого громадянства як у краю, так і за кордоном. Виділи освітніх клітин і загал громадянства гідно ставляться до справи віддовження Товариства шляхом підписки внутрішньої позички. Вже перед місяцем вислала канцелярія в край кільканацять тисяч відозв і заяв. Тепер висилає їх ще додатково, щоденно по кількасот, на домагання філій і читалень, а навіть поодиноких громадян. До праці на місцях виїхали в край усі наші організатори. Щоденно наспівають письма з усіх сторін зі заявами моральної й матеріяльної підтримки починів централі. Усюди відбуваються в цих справах засідання Виділів філій, читалень, а також інших українських установ. В останньому часі відбулося в цих справах кільканадесять сходин-анкет представників читалень і громадянства у філіяльних і районних осередках, звичайно в приняві делеґатів централі. І так:

1) **У Львові** перше місце в ратунковій акції здобув досі „Маслосоюз“. На рахунок позички зложили урядовці згори готівкою 1225 зол., закупили за готівку книжки в книгарні „Просвіти“ на суму 2.276.60 зол., на „дар Просвіті“ зложила інституція 500 зол., на фонд ім. М. Галущинського з білянсу 50 зол. — разом поміч „Просвіті“ від „Маслосоюзу“ виносить сьогодні 4.051.60 зол. Акцією займалися Вп. п. інж. М. Хроновят, інж. Р. Клос і Т. Воробець. — 10. XI. ц. р. відбулися в цій справі сходини службовиків Ревізійного Союзу Українських Кооператив при участи делеґатів Головного Виділу Т-ва

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З 24. ЛИСТОПАДУ 1931.

Е. КРАН. 5)

Шляхами мистецької еволюції кіна.

Приспішення і звільнення. — Абсолютний реалізм. — Тріки.

Скаля приспішень велика: так при 1 знимці на секунду можна дістати 16—24-кратне прискорення руху; одначе назагал мистецька кінематографія в цьому відношенні не переборщує й не зловживає своїми можливостями. Зате наукове кіно доходить іноколи до міліонових прискорень, коли пр. хоче „бачити, як трава росте“.

Якщо звільне темпо камери виходить на екрані як приспішення то навпаки дуже скоре темпо знимальної корбки повинно відтак дати ефект опізнення; в першому випадку пр. люди бігають, мов политі кипятком, у другому будуть лазити як мухи по меді.

У суті так і є. Такі теоретичні міркування відповідали правді, але в практиці вони були довший час неосяжні: металевий механізм знимального апарату, т. зв. грайфер (Greifer) не видержав більших швидкостей. На звільнену знимку (Hochfrequenzaufnahme, ralenti) довелося терпляче ждати, заки один знаменитий кінотехнік і інжинір Цайсових фабрик не придумав механічну конструкцію заступити оптичною. Так повстала „часова люпа“ (Zeitlupe) Лемана, яка на місце тяжкого Лімієрового грайфра дістала таку рухливу систему ротаційних зеркал (Kompensationsspiegeltrommel) — що нею можна було збільшити швидкість знимання до 500 кадрів на секунду. У порівнанні з нормальною скорістю 20 знимок це давало 500/20-разове, отже 25-кратне звільнення: те, що в дійсности минуло за 1 секунду, то на екрані могло тривати і 25 секунд.

Винахід Лемана дав почин звільненим знимкам, званим коротко „раленті“. Спортова й наукова кінематографія залюбки ними користується, вживаючи іноді дуже сильних звільнень. Мистецьке кіно куди рідше їх застосовує, головно в сценах, де рухам акторів треба додати лебединої пливкости (пр. в танку); в таких випадках воно вдоволюється малими звільненнями та не переходить поза межі артистичної міри.

Абсолютний реалізм — основне гасло кіна, накинене йому твердими законами скляної сочки; документальна вірність приневолила його зректися фантазії, залишити її артистам кисти і поетам. Обектив не дається ошукати і лишився досі невблагано правдомовним, ворогом усякої омани, хоч би не знати якої милої та гарної.

Іншої гадки були кінематографісти, які скоро затужили за фантазією; впершому обективові цинічно сказали: „не хочеш ошукувати сам, то ми тебе одуримо“. Сказали — вчинили: сочці тицьнули під ніс замість справжніх предметів комічні рисунки, чорні паперові сильветки, а то й просто ляльки-маріонетки; так повстали трікові фільми: рисункові, сильветкові та маріонеткові. Знайшлися навіть незрівнянні мистці в цьому жанрі: рисівник Фляйшер, Льотте Райнінґер-Кох, якої феерични сильветкові фільми (Scherenschnittfilme, Silhonettenfilme) — переміняють екран у Плятонову печеру й Старевич-чарівник, що із своїми маріонетками оживляє на плівці найсміливіші діточі казки.

Все те чудове — та лише на коротку мету. Кінова брехня, хоч іноді капітальна не видержала конкуренції з кіновою правдою: дарма, що деякі теоретики фільми (та не фільмовики) в милих рисункових і лялькових нісенітницях добачують „справжнє“, „чисте“ кіно. Найліпшим доказом може послужити те, що ці фільми не вийшли поза метраж короткої одно- або двоактівки, яку докидають до довгої драми на додаток. Плекати абсурд, і культ абсурду довести до абсурду такі кадрові фільми це для кіна те саме, що для літератури парадокс і каламбур: дещо приємне, іноді ґеніяльне, але несутне. Як смішному парадоксові не вигнати „нормальної“, „тверезої“ літератури, так кадровикові не побити „правдомовного“ кіна.

Ці фільми називаються кадровими тому, що кожний кадр (клітину знимки) треба фільмувати зокрема, за кожним разом підставляючи новий рисунок, сильветку. Тисячі рисунків, що представляють тисячі фаз даного руху дають опісля на полотні ілюзію руху, якого в дійсності не було. Подібно при маріонетковій фільмі ляльки мусять 16—24 разів змінити положення, а кожна зміна мусить бути зокрема зфільмована, аби пізніше вони могли ожити перед глядачем — на 1 секунду...

Трік перейшов також до звичайної фільми, оманюючи сочку навіть у світі реальних предметів: так Ц. Б. де Міллеві в „X заповідях“ розступилося Червоне Море, в Лянґових „Нібелюнгах“ ожив дракон, а Мефісто у „Фавсті“ (режісер Мурнав) літає на власному плащі з хмарами на перегони.

Але й тут невеличка роля тріку. Про винахідчивість оператора свідчить добре, коли йому вдалося покепкувати з кіносочки, глядачі широко отвирають очі й роти — і на цьому кінець. Навіть, коли це захоплює мистецькою вартістю, то рідко, бо сам він рідкий гість кіна. Екран не любить тріку, бо на цьому брехунові за ясно горить шапка.

(Продовження буде.)

„Просвіта". Акція спочиває в руках Екзекутиви Ради Службовиків РСУК. — 15. XI. ц. р. започатковано акцію рефератом члена Головного Виділу в читальні на стрийській дільниці.

Цьогож дня відбулася друга вже анкета в цій справі в присутности відпоручників Т-ва „Просвіта" в читальні на Знесінні. Акція спочиває в надійних руках місцевого комітету з 10 осіб. — Позичкові комітети інших читалень (Левандівка, Жовківське, Замарстинів, Богданівка) працюють справно.

2) В **Тернополі** відбулася дня 16. X. ц. р. повітова освітня нарада з рефератом відпоручника Т-ва „Просвіта", на якій по обговоренні організації й плянів діяльности читалень в осінньому і зимовому сезоні, устійнено плян позичкової акції для Матірного Товариства. Філіяльну округу поділено на 11 районів, в яких відбулися вже в цих справах окремі наради, а саме: а) 25. X. в Микулинцях для 8 сусідних читалень, б) 26. X. в Тернополі для 9 чит., в) 27. X. в Буцневі для 6 чит., г) 1. XI. в Курівцях для 7 чит., д) 2. XI. в Чернихові для 8 чит., ж) 3. XI. в Ігровиці для 8 чит., з) 8. XI. в Бірках Вел. для 8 чит., й) 9. XI. в Товстолузі для 6 чит., і) 10. XI. в Довжанці для 5 чит., к) 15. XI. у Прошовій для 7 чит., л) 16. XI. в Купчинцях для 7 читалень. Крім цього за ініціятивою філіяльного Виділу відбулася 18. X. ц. р. нарада ширшого загалу українського громадянства самого міста Тернополя. Вибрано комітет з головою проф. Ів. Галущинським. Приявні з місця підписали заяви на 1518.50 зол. і зараз зложили готівкою 1.166.55 зол.

3) У **Жовкві** відбулося засідання філіяльного Виділу 20. X. і ширша громадянська анкета 21. X. в присутности та з рефератом делегата Гол. Т-ва. Рішено прийти негайно з матеріяльною допомогою для Т-ва втягаючи до цієї акції в першу чергу всі тамошні українські товариства, читальні, кооперативи та ПСК, а далі й загал громадянства. Вибрано комітет з 13 осіб з головою дир. Г. Бідолахом (ЧСВВ) і секретарем п. Ю. Малиновським. Комітет видав від себе окремо друком заклик до українського громадянства Жовківщини. Ініціятива й відданість справі вибраного комітету дає запоруку повного успіху.

4) В **Бучачі** відбулася районова анкета 26. X. при участи дел. Гол. Т-ва та 38 предявників з 19 читалень. Рішено в першу чергу до кінця цього року вирівняти всі членські вкладки і довги за книжки читалень та всюди дати по одній виставі на допомоговий фонд „Просвіті". 19. X. відбулася друга анкета при участи дел. Гол. Т-ва для громадянства самого міста Бучач, на якій явилося на жаль ледви 1/7 запрошених осіб. До праці в комітеті зголосилися самі: д-р М. Гринів, мр. Т. Данилів, мр. М. Бараболяк, які до помочі упросять собі охочих людей.

5) У **Золотім Потоці** скликана районова анкета читалень на день 27. X. не вдалася наслідком непогоди. Опікунство над цілим районом прийняв на себе о. Іван Галібей, парох зі Скоморох. Вдалася натомість друга анкета також дня 4. XI. при участи дел. Гол. Т-ва і відпоручника бучацької філії, районного опікуна та 23 представників читальняних Виділів і 14 членів читалень тамошнього району. В дискусії падали будуючі думки нашого свідомого селянства. Рішено вирівняти всі залеглі членські вкладки читалень і членів читальняних Виділів; усі аматорські гуртки дадуть негайно по одній виставі на „дар Просвіті"; кожна читальня закупить у цьому році в книгарні „Просвіти" книжок бодай на 50 зол. Створено мандрівний пропагандистичний комітет, якого завданням обійти всі села тамошнього району й зібрати внутрішню позичку „Просвіті". Комітет почав уже свою працю.

6) В **Монастириськах** відбулася анкета 28. X. при участи дел. Гол. Т-ва та відпоручників 5 читалень. Вибрано комітет для переведення внутрішньої позички з головою о. Л. Білинським. Намічено анкети для районів: Задарів, Устя Зелене і Бариш.

7) У **Камінці Стр.** анкета 30. X. при участи дел. Гол. Т-ва і 45 учасників із 13 читалень. Створено комітет, до котрого ввійшли представники всіх місцевих товариств. З місця присутні на анкеті підписали позичку на 810 зол. По селах Камінеччини творяться комітети з представників читальні, кооперативи і церкви. Цьогож дня вечором відбулося спільне засідання філіяльного Виділу в справі позички дару Просвіті та освітньої роботи на місці.

Канцелярія Т-ва „Просвіта".

З життя українців за океаном.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО У ВІННІПЕҐУ

В неділю 1. листопаду відбулася в Інституті Просвіти у Вінніпегу, Манітоба, торжественна листопадова академія заходом національних українських товариств міста й околиці. У концертовій частині академії виступили між іншими хори Стрілецької Громади, Народнього Дому, читальні „Просвіти", Рідної Школи й Інституту Просвіти.

СВЯТО „РІДНОЇ ШКОЛИ" В КАНАДІ.

Концерт Рідної Школи Інституту Просвіта у Вінніпегу, Манітоба, під проводом учителя Юрка Цукорника був повним блискучим успіхом. Публика теж дописала. Виступало коло 50 дітей у національних строях. Ціла програма заняла точно дві години часу. Пройшла рівно і гладко, без найменшого замішання чи дрібних невдач, без яких звичайно не можуть обійтись діточі виступи. Вимова дітей, хору й солістів, була бездоганна. П-і Марія Дима виступала в національному строю, щоби гармонізувати з блискучою картиною дітвори. Сердечний тон бесіди п-і Дими, яка особливо любить і розуміє Рідну Школу, зробив глибоке враження на присутніх: уже розоброєних першою половиною діточої програми. Взагалі концерт залишив якнайкращий спомин. Він доказав, що звичайна праця в Інституті вже йде повною ходою і що Рідна Школа тішиться там найпершим місцем і найпильнішою увагою нашого загалу.

ПЕРША „СІЧ" В АРҐЕНТИНІ.

Тижневик „Україна", що виходить в Буенос Айрес, столиці Арґентини, у виданні з 13. вересня 1931 повідомляє: Дня 3. вересня ц. р. відбулися в Буенос Айрес установчі збори товариства „Січ", які поклали перший камінь в будові січових організацій в Арґентині. Ця молода „Січ" в Арґентині для своєї діяльности бере собі приклад з Січей у Північній Америці й Канаді.

—o—

„Передишка" в утечі золота.

В утечі золота з одних державних банків до других наступило успокоєння, чи краще хвилева „передишка". Підрахунок, який зроблено в державних скарбницях ріжних держав, а який подали нім. часописи, виказує, що від половини вересня втратили Зєдинені Держави П. А. 659 мільонів долярів, Англія 72,6 міл. дол. і Німеччина 64.5 міл. дол. Ця втрата рівняється для Зєд. Держав 19 прц. всього запасу золота, для Англії 11 прц. і для Німеччини 20 прц. Найлекше перенесли цю страту Зєд. Держави П. А., бо, як відомо, долар мав покриття майже в 150 прц., так, що це не відбилося на його вартости. Дрібніші відпливи золота, хоч для цих малих країв діймаючі, виказують Швеція 7.5 міл. дол., Норвегія 4.5 міл. дол. і Данія 2 міл. дол. Загальний відплив з цех країв виносить за два місяці поверх 810 міл. долярів.

Цим золотом збогатилися передовсім чотири країни, а саме Франція, якій прибуло за останні два місяці 353 міл. долярів, Швайцарія 190 міл. дол., Бельгія 129½ міл. дол. та Голяндія 80 міл. долярів. Менші квоти вплинули до банків Литви, Італії Данціґу і т. д.

У звязку з цим пересуненням золота змінилися теж запаси девіз у держ. банках, які в державах, що збогатили свої скарбниці золотом, виміняли у великій мірі або зовсім (Бельгія) на золото.

Теперішній стан запасу золота в міліонах долярів такий: Зєд. Держави П. А. 2.826,7, Англія 587.8, Німеччина 262.3, Франція 2649.2, Голяндія 347.3, Бельгія 355.6, Швайцарія 424.2.

(Хр.)

—o—

Небезпека громадянської війни в Німеччині.

ЛИПСЬК 20. XI. ПАТ. Тутешня преса, правицева і лівицева, обговорює широко вислід виборів у Гесії. Демократична „N. Leipziger Ztg." у статті п. з. „Вбивство міщанства" зазначує з приводу гітлерівських успіхів, що оскільки цей процес потреває дальше, то вкінці доведе до громадянської війни, якої вислід буде інший, ніж це уявляють собі проводники цієї акції.

—o—

З життя Волині.

Мертве „Слово". Як уже відомо, митрополит Денис, зміцнюючи русифікацію, зліквідував український двотижневик „Духовний Сіяч" і почав видавати двоязичний тижневик „Слово" (російською мовою та якимсь українським воляпіком). Це чуже українським масам мертве „Слово" силоміць накидається всім парохіянам аж у трьох примірниках (звичайно, за гроші). Хоча в грубці розпалюй, а плати. І священики мусять платити. Та хай би було й так, колиб на цю погань не йшли так тяжко в сьогоднішню пору запрацьовані селянські гроші. Тисячі цих грошей викидається в болото. Адже ж ніхто цього мертвого „Слова" не хоче читати. Деякі кіоски виписали його та швидко махнули рукою — ніхто не купує. Здається, вже самий цей факт, що цього дивовижного „Слова" не тільки ніхто не купує, але не хоче й дурно читати (за вийнятком деяких русотяпів-батюшок), — повинен би переконати митроп. Дениса, що русифікації прийшла „кришка", що до українців можна промовляти лише українським словом. Та деж там! Впертий русскій челавек: „Ти відмовляєшся? не хочеш до рук взяти? а я тобі на зло посилатиму! На, подивися: є русское слово!" Дивні ці русскі люди, а ще дивніші — духовні.

Спадок цін. Небувалі речі творяться на Волині. Ціни на сільсько-господарські продукти переживають страшні хитання. Бували дні, коли ціни на свині живої ваги спадали до 50—75 сот. за кільо. Корову, буває, можна купити за 60—80 золотих. Але найцікавіше, що продають коня за 4—6 золотих. Це не анекдот. Звичайно, продають по такій ціні старі штуки, „на шкіру". Але раніше цього не було. Такими кіньми ще працювали. Щоби позбутися їх — до цього змушує селян брак гроша й паші.

„Ревія" у Просвіті. Дня 7. листопаду гурток фізичного виховання при луцькій повітовій Просвіті улаштував вечірку й трохи здивував зібрану публику. Гурток завів деякі „новаторства": яскраві, ріжнокольорові декорації з геометричних фігур, конферансьє в „мельонику" і з рукою в кишені, куплети, веселі дуети про крізу, танок міського вуличника... І все це всуміш з українською бандурою, танком запорожця й концертом мандолиністів. Старша публика якийсь час не могла стямитися, але за кільканадцять хвилин — звикла. Одначе від цієї „ревії" на просвітянській сцені повіяло чимсь новим, неначе гамір вулиці крізь відчинене вікно. Молодь цілком пішла за духом часу й попрацювала багато. Декорації дали деякий ефект. Гумору, правда, бракувало, але тепер — кріза. Може через те й публики зібралося менше, ніж бувало колись.

Ширіть наш часопис!

Студентське життя.

З Української Студентської Громади у Варшаві.

Перша в біжучому академічному році збірка Української Студентської Громади відбулася дня 17. жовтня ц. р. в авдиторії варш. університету. На ній голова Громади студ. Дмитро Нестеренко привітав від Управи Т-ва нововступивших членів, бажаючи їм нових успіхів у студентському житті.

24. жовтня відбувся в Громаді інавгураційний реферат проф. Івана Огієнка на тему: „Григорій Сковорода — український фільософ". В теплих словах намалював нам прелеґент моменти з життя нашого мислителя і підкреслив провідні ідеї його творчости, а особливо науку Сковороди про щастя. Саля була виповнена українським студентством, на яке змістовний і з великим одушевленням виголошений реферат зробив незабутнє враження. Треба підкреслити, що проф. Огієнко завжди радо посвячує свої сили для праці серед українського студентства, і то не тільки на полі науковім, але також і матеріяльно опікується нашою молоддю.

31. жовтня відбулися звичайні Загальні Збори нашої Громади. На голову Громади одноголосно вибрано знова студента варшавської політехніки Дмитра Нестеренка, а до Управи увійшли: Микола Маслов — заст. голови, о. Осип Кладочний — реф. допомоговий, Юрій Черкавський — секретар І., з нових студентів: Леонтій Стефанський — секр. II., Василь Магденко — скарбник, Володимир Заузляк — реф. культ.-освітній. Нова Управа намітила широкий плян культ.-освітньої діяльности і товарисько-громадського життя серед українського студентства і з вірою в підтримку українського краєвого свідомого громадянства розпочинає цьогорічну свою працю.

Управа Громади.

Берестейський процес.

(23-ий та 24-ий день розправи).

У пятницю зізнавав бувш. посол і бувш. сенатор проф. Каліновський. Стверджує, що Визволеню є чужою революційна ідея. Зрештою революцію годі робити без гармат. На питання оборони, чи Багінський на вічу говорив щось про цвяхи, свідок каже, що говорив, що Пілсудський має цвяха в голові, себто в справі конституції.

В суботу як перший зізнавав студент Свістун, син білоруського селянина. Він каже, що ксьондз із Кшеменіци біля Вильна поборював посла Савіцького при помочі терціярок. (Прок. просить це запротоколувати). Також свід. Єнгух каже, що на вічу в Кшеменіци терціярки обкидали пос. Савіцького яйцями та камінням і дзвонили дві години. Робили це на приказ о. Маліновського.

Св. Валько каже, що був на вічу в Морозові 10. червня, одначе не вміє подати назв місяців, не знає, який місяць по якім наступає, напр. каже, що після червня йде квітень.

—o—

НА ПОРОЗІ ДРУГОГО МІСЯЦЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Після кульмінаційної точки напруження у першому місяці берестейського процесу у Варшаві, якою були зізнання б. премієра Бартеля і б. воєводи Дунін-Борковського останні два дні не принесли вже нічого особливо цікавого. Зізнавав довгий ряд свідків, покликаних оборонцями б. посла Стронніцтва Хлопского Савіцького. Їх було аж 40, а між ними — поруч із селянськими послами й сенаторами, було чимало простих селян, яких зізнання мали суто льокальний характер. Деякі з них кинули цікаве світло на вибори на білоруських етногр. землях (головно Білосточчині), з яких — як відомо — в останніх виборах ББ виніс до 100 відс. мандатів.

Щойно з понеділка процес знову викличе збільшене зацікавлення. Крізь судову салю пересунеться знову гурт чільних польських опозиційних діячів-політиків ріжних партійних таборів. І так будуть зізнавати лідери ендеції пос. Рибарський, пос. Ст. Стронський і сен. Ст. Ґломбінський (усі три професори університету), члени б. „Пяста" (тепер „Стр. Людове") б. маршал сойму Ратай і ксьондз Панась, врешті б. віцепремієр Ст. Тугут (б. лідер „Визволення", тепер не бере активної участи в політиці). Більшість названих — це чільні польські інтелектуалісти і їх зізнання напевне принесуть не одну свіжу ревеляцію з історії остатніх літ Польщі.

У звязку зі зізнаннями п. прем. Бартеля, які досить некорисно освітлили аферу б. мін. фінансів Чеховича (справа незаконної видачі пів міліярда зол. в рр. 1927-8 і розправа перед Державним Трибуналом), Чехович оголосив у пресі отвертого листа, в якому наводить кілька документів з того часу. Таким робом несподівано стала відігріта ще й ота призабута історія, яка свого часу була сензацією на велику міжнародню мірку.

Можливо, що саме ця подробиця причинилася до відновлення поголосок про недалеке відложення берестейського процесу. Ця вістка вічно товчеться по сторінках польської преси. Находить потвердження поголоска, що буде зізнавати марш. Пілсудський.

—o—

Події з 2-ох днів.

З огляду на те, що „Діло" — через суботнишнє свято — появляється сьогодні після двохдневної перерви, подаємо вкоротці перегляд найважніших подій за той час із Польщі та закордону.

Зміна уряду?

В пятницю през. Мосціцький прийняв на Замку віцепремієра військових справ ген. Складковського. У той самий час у Бельведері марш. Пілсудський прийняв мін. внутр. справ полк. Перацького. Ці дві авдієнції викликали у польській пресі здогади, що в найближчому часі прийде нова зміна уряду в Польщі. Мовлять: замість полк. Пристора премієром стане пол. Перацький, а мін. внутр. справ знову полк. Складковський. Та зміна буцімто потрібна для ще дальшого загострення курсу, нібито у звязку з явищами, зродженими на ґрунті берестейського процесу. Самі польські джерела відносяться до тої звістки дуже скептично.

Зміна нач. Роговського.

Вже підписана номінація заст. нач. національного відділу мін-ства внутр. справ п. Соханського на начальника відділу безпеки у львівському воєвідстві. Яке призначення дістане дотеперішній носій цієї посади нач. Роговський, який в останніх роках був фактичним кермачичем національної політики у Сх. Галичині, — ще невідомо.

Відкриття вищих шкіл.

Усі вищі школи у Польщі вже відкриті. В пятницю розпочались наново виклади у варшавському університеті, політехніці, вищій школі с.-господарства і ін. Скрізь провірювали при вході студентські леґітимації; палиці студенти мусіли залишати в гардеробі. На університеті ендецькі студенти пробували провокувати жидів натяками на „вбитого жидами" у Вильні польського студента, але до ніяких авантюр не прийшло.

———

НОВИЙ АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ПОДІЛ ПОЛЬЩІ.

На засіданні ради міністрів вплинув уже проєкт, виготовлений кодифікаційною комісією, про новий адміністраційний поділ Польщі. Найважніша його подробиця — це зменшення скількости воєвідств з 17 на 12, з чого мали би відпасти також 2 східно-галицькі воєвідства, тернопільське і станиславівське, обєднані з львівським. Найбільше скасованих повітів мало би бути на терені Східної Галичини.

—o—

ДАРЕМНІ ЗАХОДИ АДВОКАТІВ.

В суботу були на авдієнції у міністра справедливости Міхаловського делеґати адвокатських палат Галичини й Шлеська. З галицьких адвокатів були пос. д-р Зомерштайн і д-р Станкевич зі Львова, д-р Добрянський з Перемишля і д-р Позняк зі Самбора. Делеґація виступала проти урядового проєкту нового устрою адвокатури, який страшенно обмежує автономію адвокатського стану й узалежнює його від суддів. У відповідь міністр заявив, що „не бачить можливости піддати ревізії становище уряду", що вже також подав до відома інтересованим представникам Головної Адвокатської Ради. Лише у справі свобідного переселення адвокатів міністр зробив делеґації деяку надію.

———

6000 ТРАМВАЄВИКІВ ВІДПРАВИЛИ ЗІ СЛУЖБИ.

Ліквідація наслідків страйку варшавських трамваїв потреває іще кілька днів. Верстатівців і робітників, які не зголосилися до праці в визначеному речинці, не допустили до праці. Звільнили ок. 600 трамваєвиків. Це викликає новий фермент серед трамваєвиків. У маґістраті є за тим, щоби трамваєвиків лише покарати, а не відбирати їм працю в такі тяжкі часи.

Маґістрат наслідком страйку має пів міл. зол. страти.

—o—

СРСР ЗАПРОПОНУВАВ ПОЛЬЩІ ПАКТ ПРО НЕАҐРЕСІЮ.

МОСКВА, 22. XI. XI. ПАТ. Нар. комісар закордонних справ Літвінов приняв 21. XI. польського посла Патека та предложив йому відновити переговори в справі пакту про неаґресію.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ.

Варшава порушена новим вбивством на любовному ґрунті, при чому сумними героями тої нової трагедії стала відома на варшавському терені пара. А саме — 23-літня княжна Воронецька вбила 7-ма револьверовими кулями 40-літнього варшавського купця — промисловця Боя. Вбивниця рік тому вийшла заміж за інж. Тепфера, але вже в місяць по вінчанні втекла від нього і розпочала розводові заходи, заявляючи, що її чоловік знущався над нею. Вона після отримання судової сепарації, мала вийти заміж за Боя. Свого нареченого застрілила, бо — мовляв — він її зраджував.

—o—

Світова хроніка.

СТЕНОГРАМА ЗАЯВИ СЕН. БОРАҐА.

У паризькій пресі появилася стенограма відомої заяви американського сен. Бораґа у справі ревізії мирових договорів, м. ін. т. зв. поморського коридора. З тої стенограми виходить, що сен. Бораґ висловив пересвідчення, що т. зв. поморський коридор уявляє собою вартість для Франції виключно під кутом польських інтересів і союзу з Польщею.

Китай, Японія і СРСР.

Останні дні принесли, як відомо, поразку китайських військ над рікою Нонною і здобуття японцями міста Ціцікар. Китайці, очевидно, підняли з цього приводу ще дужчий крик, зате посипались мирові запевнення від Совітів і Японії під своєю взаємною адресою і самої Японії на терені паризької Ради Ліґи Націй. Японський делеґат відкинув лише рішуче проєкт завішення зброї у Манджурії, пояснюючи, що воно дало би китайцям можність стягнути 200.000 армію проти 15.000 японців. Однак одночасно японці знову впевняють, що не думають окупувати Манджурію і швидко відкличуть свої війська з Ціцікару та годяться на розгляд місцевих відносин комісією Ліґи Націй. Ця остання не прийняла ще ніяких рішень.

Зачувати, що в найближчому часі скличуть англо-американсько-італійську конференцію, яка заманіфестує однозгідність поглядів тих трьох великодержав на найповажніші проблеми світа, а саме: проблему воєнних довгів, репарацій, розброєння і ревізій мирових договорів.

—o—

НЕДОВІРЯ ДЛЯ ПРЕМ. ЛЯВАЛЯ.

У техніці праць франц. парляменту комісії відіграють велику ролю. Томуто цікавою є вістка, що закордонна й фінансова комісія парляменту на спільному засіданні ухвалила висловити невдоволення прем. Лявалеві з приводу його звіту й побуту в Америці.

—o—

ҐРАНДІ ЇДЕ ДО ЛЬОНДОНУ.

РИМ, 22. XI. ПАТ. Італійська преса зазначує, що Ґранді в Америці осягнув порозуміння в справі розброєння, довгів і репарацій та екон. кризи. Тепер Ґранді стрінеться у Льондоні з Мекдональдом і мін. закорд. справ Саймоном.

—o—

ПОМЕР ЛЮШЕР.

ПАРИЖ, 22. XI. ПАТ. Бувш. міністер Люшер помер тут нині в год. 11.30. (Покійний пос. Люшер був 10 разів міністром. У 1922. підписав із Ратенавом т. зв. візбаденську умову. Належав до ґрупи рад. лівиці).

———

КОЖНИЙ ГОРОЖАНИН МОЖЕ АРЕШТУВАТИ Б. ЕСПАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

МАДРИД, 22. XI. ПАТ. Кортези приняли присуд, який признає б. короля Альфонса винуватим у держ. зраді, нарушенні конституції (диктатура) та насилля правопорядку і засуджуючий його на виняття зпід права й утрату прав до майна, яке переходить на власність скарбу. Кожен горожанин могтиме арештувати б. короля, колиб він вернув до краю.

ДОРУЧИВ БОМБИ.

У югославянськім посольстві в Будапешті якийсь Марко Шімец доручив пек. машину та 4 бомби та сказав, що якийсь Бабец (що вбив директора загребських „Новостей" Шлеґля), який живе в Наскаґнізі, казав йому перевезти їх до Югославії, де мав доручити якомусь Селековичеві.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ВИСЛІД ВИБОРІВ В ОКР. ПЕРЕМИШЛЬ.

В год. 1.40 вислід виборів у Перемишлі (місті) такий: *листа ч. 11. (УНДО) 1406 голосів.*

Ч. 1. (ББ) 3.810 гол., ч. 4. (НД) 2807, ч. 7. (Центролів) 6.425. ч. 14. (сіоністи) 2.055.

В окрузі виборчий рух був далеко живіший. В коростенськім повіті арештували кількох людей, яким закидали протидержавну аґітацію.

В год. 2. в ночі вислід із повіту Сянік у 11 округах був такий: *11-ка 669 гол.* 1-ка 3.323 4-ка 187. 7-ка 376. 14-ка 176.

У *Добромилі* вислід із 7 округ: *11-ка 1.461* 1-ка 2.125, 4-ка 152. 7-ка 506. 14-ка 128.

Березів вислід із 12 окр.: *11-ка 944.* 1-ка 4.460. 4-ка 1.033. 7-ка 720, 14-ка 136.

Обрахунок вислідів із 16 округів Перемишля після півночі ще був не покінчився.

—o—

СПОРТ.

ЛІҐОВІ МИСТЕЦТВА.

Львів. Погонь—Польонія 4:2 (2:0).
Краків. Краковія—ЛКС 2:2 (0:2).
Варшава. Леґія—Варшавянка 7:2 (3:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Ліпіни. Напшуд—Байтен 3:1 (2:0).
Вел. Гайдуки. Рух—Прайзен 4:2 (2:0).
Карвіна Гарбарня—Польонія 6:2 (2:0).
Карвіна. Гарбарня—Слован і Славія (комб. дружина) 3:2 (2:2).

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-Р ЕВСТАХІЙ МАКАРУШКА, ем. гімн. професор, помер по короткій і важкій недузі за осмотрений Н. Тайнами, в суботу дня 21. листопаду н. р. в 64 році життя. Похорон відбудеться в понеділок дня 23. н. м. в год. 2. попол. з дому жалоби при вул. Пелчинській ч. 2 на Личаківський цвинтар.

—o—

Новий зшиток „Української Загальної Енцикльопедії".

Новий 14-ий зшиток „Української Загальної Енцикльопедії" має всі відомі прикмети великого видавництва, що з найближчим зшитком закінчить половину великої, а нелегкої праці. Цей 14-ий зшиток містить гасла від „Крехівський апостол" до „Лодій".

Із замітніших українських гасел находимо тут такі: Креховецький, Кречевський, Крижанівський, Кривецький, Кривицька, Кривоблоцький, Кривоніс, Кривусів, Кривче, Крижанівські, Крижицький, Крилос, Кримський, Крипякевичі, Кристер, Кричевські, Кроковський, Крокос, Кропивницькі, Кротевич, Круглик, Крупецький, Крушельницькі, Крюков, Кубійович, Куда, Кудринський, Куземський, Кузеля, Кузики, Кузьмичович, Кузьмевич, Кузьма, Кузьменки, Кузьмин, Куїловський, Кулачковські, Кулець, Кулики, Куліш, Кульчинський, Кульчицькі, Кумановські, Куницькі, Кунцевич, Купчанки, Купченко, Купчинські, Курбас, Куренський, Курилас, Курили, Курманович, Куровець, Кухаренки, Кучабський, Кучер, Кучеренко, Кушнір, Лаба, Лаврівські, Лазаревські, Лазурський, Лакота, Лакуста, Лантух, Лапчинський, Ласкарьов, Лашкевич, Лашнюков, Лашенки, Лебединські, Лебединцеви, Лебідь-Юрчик, Левандовський, Левенець, Левинські, Левитські, Левицькі (дві повні сторінки і 13 портретів!), Левчанівська, Левченки, Легоцький, Лежогубський, Леонтовичі, Лепкі, Лесевич, Лешковський, Лещенко, Лизанівський, Лизогуби, Линниченки, Липи, Липинський, Липківський, Липко, Липовецька, Липський, Лисенки, Лисикевич, Лисняк, Лисюк, Лисяк, Лисянські, Лисько, Литвиненки, Литвинова, Литвинович, Лівицький, Ліницькі, Ліницевський, Лісковацький, Лісницький, Лісовські, Лобисевич, Лободи, Лободовський, Лодій.

Зшиток на 96 сторінках має 180 прегарних ілюстрацій. Два найближчі зшитки вже друкуються.

Із видавничих кол „Загальної Української Енцикльопедії" довідуємося з прикрістю, що чимало наших громадян, які заявили себе спершу передплатниками і навіть заплатили за перші зшитки „У. З. Е." тепер відмовляється від дальшої передплати, подаючи мотиви матеріяльної скрути. В неодному випадку цей мотив не зовсім щирий, тому, що кілька золотих місячно не грає великої ролі в бюджеті деяких людей вільних дохідних професій та на добрих становищах. Крім цього знаємо ще численніші випадки, коли громадяни, які могли би стати передплатниками без ніяких труднощів — досі цього не зробили зі звичайної недбайливости та недостачі зрозуміння для такого культурного діла як перша українська енцикльопедія. Цього роду видавництво вимагає величезних коштів і без піддержки інтелігентного свідомого нашого громадянства воно не зможе довести своєї праці до кінця ще й в бажанім речинці. Половина праці зроблена. Ті, що сумнівалися в саму можливість почину до такого великого збірного твору серед наших обставин — мають наглядний доказ, що помилялися. Тепер слово за громадянством: дотримати обітниці. В ніодній інтелігентній українській хаті не повинно бракувати „Української Загальної Енцикльопедії", що дає поруч здобутків вселюдського знання вістки про наше минуле та сучасне.

—o—

Новинки

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** 404 33—?

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорушина 5.** (біля кіна „Апольльо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 8—100

— **Місяць Листопад — місяць книжки „Червоної Калини".** Всі видання „Червоної Калини" в місяці листопаді можна дістати з 30% знижкою (крім календаря і видань з р. 1931). 763 ?

— **Новина!** Ковнірці „Victoria" з полотна, імпреґновані, не треба прати ані прасувати, бруд змивається водою, носиться рік і більше; купіть а переконаєтесь Ціна зол. 4·—. До набуття тільки у ф-мі: Іван Бунда, Львів, Сикстуська 29, тел. 81—11. 7—10

— **З ініціятиви студ. „Гуртка Прихильників Книжки" при Т. П. О. у Львові** при ласкавій співучасти видавництв: Червона Калина, Просвіта, Діло, Новий Час, Світ Дитини, Ізмараґд, Громадський Голос, Самоосвіта, Народня Справа, Неділя і інші відбудеться **Виставка української книжки** в часі: від 22. до 29. листопада 1931 в залі Академічного Дому, вул. Супінського 21. — Отворення виставки попередить **Святочна Академія** в дні 22 листопада ц. р. в год. 12-тій в полудне.

Особні кіоски: Червоної Калини і Світу Дитини. — Виставка отворена щоденно між год. 10—13 і 14—19. — Вступ за добровільними датками від 20 сот. Мистецька декорація і виставка вишивок: І-го жіночого звена Філії Наук. Викл. ім. П. Могили. — Деякі книжки продається з оригінальними авторськими підписами. — Крім цього мила несподіванка. — **Виставовий Комітет.** 5—5

— **Тамара Панченко і Тарас Витвицький** розпочинають свій **Спільний** курс танців дня 27. XI. ц. р. при вул. Рутовського 22/II. — Вписи і інформації тамже в днях 24—27 в год. 7—8 веч. 897 1—2

— **Український кордонець утік із червоного раю.** На човні переплив Дністер біля Акерману козак в однострої з повною зброєю. Він служив при кордонному відділі червоної армії. Батьків його заслали більшовики на Сибір, бо не хотіли приступити до „колгоспу". Суперечка з старшиною була для нього притокою покинути потайки червоний „рай" і перейти до Румунії.

— **Уважайте на свої кишені!** Нема може ні одної української імпрези у Львові, на якій добре не заробилиб — кишенкові злодії. Особливо широке поле до попису мають такі злодії біля кас і гардероб, де звичайно панує натовп і стиск. Так на недавній ревії „Золотого Усміху" стратили свої портфелі пп. інж. В. Несторович, д-р Лопатнюк, п. Т. Витвицький і інші, а на виставі „Ляльки" в Ремісничій Палаті (в четвер 19. ц. м.) радн. Сосновський. З давніших часів пригадуємо собі, що в такий самий спосіб кишенкові злодії повитягали у вестибулі Т-ва Лисенка портфелі м. ін. послові З. Пеленському, лікареві д-рові В. Бабієві і його батькові та багатьом іншим нашим громадянам. Тому звертаємося до всіх відвідувачів концертів та амат. вистав з пересторогою: *Уважайте на свої кишені і портфелі!*

— **Реклям на могилі.** У Франції не лише кохання, але теж шлях до слави йде крізь шлунок... У Мон-Сан-Мішель вибудували памятник (напевне вперше в історії) — омплетові... Правда, що не безпосердно йому, але тамошній власниці ресторану, яка вміла приряджувати дуже смачний омлет. Памятник із білого мармуру прикрашує родинню гробницю, де спочиває біля свого чоловіка мистецька... куховарка. На памятнику напис золотом усміхається до погідного неба: „Тут спочивають віковічним сном Віктор й Анета Пуляр, вірні подруги й небуденні — куховарі. Бог прийме їх так гостинно, як вони приймали завжди своїх гостей".

— **Хочуть висушити Середземне Море.** Герман Зерґель, будівничий з Мінхену, одержав державну нагороду на виставці в Берліні. Він випрацював начерк злучення Европи з Африкою; це можнаб осягнути після висушення Середземного Моря. Атлянтійський Океан вливає до Середземного Моря 88.000 $м^3$ на секунду; це саме вдержує рівень поверхні моря, що обнимає 2 і пів мільона квадратових кільометрів; колиб спинити перелив води з Атлянтика, то доплив води з усіх европейських рік не міг би вдержати теперішнього рівня Середземного Моря. Ґібральтарський пролив, що ділить Европу від Африки, широкий ледві на 13.9 км. Колиб вибудувати греблю та нею відтяти доплив води з Атлянтійського Океану, рівень Середземного Моря обнижувавсь би кожнього року на 1.65 м. через парування води. Рівночасно можна би добути електричну струю вартости 180 міл. км., при її помочі 1 міл. $км^2$ землі в Північній Африці можнаб змінити у квітучу країну. Крім того обниження рівня Середземного Моря відкрилоб 660.000 $км^2$ нової землі з морського дна. Переведення цього начерку велитенської праці в ділo вимагає співпраці всіх країн Европи, ту йде про таке технічне й господарське зусилля, що воно не під силу одній державі. Надходить сумерк европейської переваги. Паназія з простором 8.5 міл. людей річно, Панамерика з багатством готівки та природніх скарбів — погрожують Европі — країні білого завойовника. Лише сполука Европи й Африки, наводнення Сагарської пустелі, використання дна Середземного Моря може зберегти Европі чи Печевропі — іменно — володаря світу.

— **Справлення помилки.** У звідомленні „Діла" ч. 262 про загальні збори „Червоної Калини" пропущено назвище п. аптикаря Михайла Терлецького, якого вибрали членом Надзірної Ради.

З концертової салі.

(Концертове бюро М. Тірка.)

КЛЯВДІО АРРАВ.

Серед молодшого покоління піяністів з міжнароднім імям — Аррав один із найсимпатичніших і найкращих; в усякому разі: зразок чистокровного, „стопроцентового" піяніста, якому при вродженій музикальности — не важко було досягнути вершків правдивого мистецтва, хоч би тому, що трудноші поборення „матерії", техніки — для нього ніколи не істнували. У своїм артистичнім смаку і переконаннях Аррав може одинокий поміж своїх рівновартісних чи навіть більших ровесників — таких як Цеккі, Ітурбі чи найкращий з усіх Горовіц — що рівно добре почуває себе в творах усіх епох, стилів і напрямків. Памятаю, як рівно 10 літ тому, Аррав грав у Берліні в чотирьох вечорах весь — Wohltemperiertes Klavier Баха, кілька літ пізніше перший демонстрував сонату Бартока — а в міжчасі одержав першу нагороду на міжнародньому піяністичному конкурсі в Женеві за „Іслямей" Балакірева!

Вівтірковий концерт Аррава знову показав його з якнайкращої сторони. Чудові ф-дурні варіяції Бетовена може мали трохи надто багато романтичної закраски (як близьким зрештою Бетовен у них вже до Шуберта!) — може в виконанні божесько простої, але при тім такої глибокої Д-дурної сонати Моцарта можна було дослухатись надто багато фінезії, надто багато захоплення самим фортепяном і своєю власною грою, але все разом було таке щире, таке музикальне і музикантське, що не можна нічого сказати, крім слів найбільшого признання. Те саме торкається і творів Бартока, Альбеніца та Дебюссі у програмі і понад програму. Найменше відповідна для Аррава — фантазія Шумана, з її хоча й щирим, але правду кажучи, на сьогоднішній день мало стравним патосом і сентиментом. Те, що саме цей твір вийшов у нього найблідше, не приносить йому, як музиці, ніякої нечесті. *а. р.*

—o—

З театру.

ТЕАТР ІМ. І. ТОБІЛЕВИЧА (КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР): *„ЛЯЛЬКА"* — оперета *Одрана.*

Вистава „Ляльки", колись дуже популярної і загально люблеиої оперетки, пройшла на сцені Театру Тобілевича з великим успіхом, якому, на превеликий жаль, не товаришив успіх касовий, бо наша публика не виповнила навіть половини і так невеличкої салі у Ремісничій Палаті. Дрібна сценка не давала, що правда, змоги розвинути ширшої акції, такої потрібної в цій оперетці, всім виконавцям, та проте все йшло гладко і справно, бо все було підготовлене дбайливо й солідно.

З головних виконавців вибивалася в першу чергу п. *Ленська* в титуловій партії. І своїм виглядом і своєю грою та співом вона була наче предестинована до тої ролі, з якої й вивязалася якнайкраще, створивши і під вокальним і під сценічним оглядом досконалу ляльку. Дуже добрим її партнером був п. *Блавацький*, що в ролі Лянсельо був наскрізь природним і зрівноваженим хлопцем, а голосово вмів теж уповні відповісти свому завданню.

З інших виконавців треба підвести доскональну гру п. *Бенцаля* в ролі фабриканта ляльок Гілярюса і п. *Яковлева*, що створив аж дві вповні вдатні креації: черця-кухаря і барона. На признання заслуговує теж п. *Проскурницький* в ролі ігумена, що мав не тільки потрібну поваґу та поставу, але й гарний, звучний голос, яким орудує вже нині доволі поправно. Побатим варто ще відмітити виконавців епізодичних роль. п. *Совачеву* і п. *Боровика*, що своїми виступами вносили на сцену завсіди оживлення й веселість.

В загальному вистава подобалася всім вилцям не тільки тому, що її добре виконано, але й тому, що музика „Ляльки" повна мельодійности, а лібретто ще й нині не постарілося. Складно й рівно співали теж хори. Одна тільки орхестра, яку у Львові трохи скріплено, лишала дещо до бажання, але на найближчій виставі і вона буде певно вже більше зіграна. Тому апель до української громади Львова: Маємо в себе абсолютно добрий театр, що по дорозі свого скитання вступив на кілька вистав до нашого міста — отже не допустім, аби він виїхав від нас з дефіцитом! *І. Н.*

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20. XI. ц. р. за масло експортове та десерове прима 3·40 зол., за трy молока 20—22 сот., літру сметани 1·30 зол., копу яєць 6·60 зол.

З судової салі.

Наглий суд у Чорткові.

В днях 24 ц. м. відбудеться перед наглим судом в Чорткові розправа проти **Івана Скорупського** (псевд.: Яворський), що походить з Куманова, район Юриниці, УСРР, якому акт обвинувачення закидає злочин шпіонажі. В трибуналі засідають судді: віцепрез. Кучкевич, Єднак і д-р Цисарж. Оборони піднявся адв. д-р Вол. Електорович.

Присуд на команданта постерунку.

Перед кількома днями помістило „Діло" відпис вироку пов. суду в Нижанковичах з дня 14. X. 1930 Кг 623/30, яким той суд увинив Станислава Жулавського, команданта постерунку в Міжинці, обвинуваченого в тому, що він чинно зневажив інж.-агронома Михайла Деревляного підчас кооперативного свята, яке відбувалося в Міжинці 22. червня 1930 р. Від того вироку вніс інж. Михайло Деревляний апеляцію до окружного суду в Перемишлі через канцелярію адв. д-ра М. Рибака. В тій справі відбулися дві апеляційні розправи, а саме 19. X. і 17. XI. ц. р. Поновно переслухані свідки, як р внож і п. Деревляний під присягою ствердили, що інж. Деревляний був головним впорядчиком походу і в часі, коли на гостинці перед селом Міжинець давав інструкції, що відносилися до упорядкування походу, комендант Жулавський зайшов його несподівано із заду, вхопив його за ковнір і втрутив у напрямі середини гостинця. Потім ще палицею вдарив інж. Деревяного по плечах. Крім того посипалися з його уст ріжні образливі слова під адресою українців і цілого кооперативного свята. Після переслухання повиних свідків окр. суд у Перемишлі вирок пов. суду в Нижанковичах ухилив і засудив Станислава Жулавського, який є тепер командантом постерунку поліції в Медиці, на кару 2-дневного арешту з заміною на 20 зол. грвни і на заплату інж. Деревляному коштів карного поступовання. На обох апеляційних розправах заступав обвинувачуючого д-р М. Рибак, адв. у Перемишлі.

І цього року знову з нагоди місяця листопаду ніхто не зголоситься у Вас по датки на інвалідів Української Галицької Армії. Не забудьте, що в імя нашого майбутнього, не зважаючи на найбільш несприятливі умовини, громадянство мусить дати матеріяльну забезпеку своїм інвалідам!

СПОРТ.

ШИРШІ СХОДИНИ К. Л. К.

Виділ Карпатського Лещатарського Клюбу повідомляє членів, що у вівторок 24. п. м. відбудуться в „Землі", Ринок ч. 43, перші ширші сходини членів Клюбу з таким порядком дня: 1) Звіт з дотеперішньої діяльности Виділу. 2) Відчитання хроніки КЛК. 3) Ріжне. Початок: год. 7. веч. Присутність усіх членів обовязкова!

Виділ К. Л. К.

Жертви на фонд ім. М. Галущинського в „Просвіті".

V. виказ.

На фонд ім. Мих. Галущинського при Т-ві „Просвіта" зложили дальше в золотих: зі Львова: Сидір Громницький 10, І. Е. Т. Вітковицькі 20, зі Суд. Вишні: українська кооп. „Народній Дім" 10 кооп. „Зоря" 10, кружок „Р. Школи" 10, філія „Союзу Українок" 5, т-во „Сокіл" 5, кооп. „Рай" (молочарня) 5, члени читальні 18·50, о. Василь Зварич зі Збаража Ст. 5, о. Микола Бобровський з Сяну 5, гр.-кат. парох. уряд у Збоорові 7·50, о. Андрій Гавришак з Устя Зеленого 10, Емілія Кизайська зі Станиславова 20, Василь Даниленич з Тернополя 1, чит. „Просвіти" в Зашкові 20, Іван Полюга зі Львова 15, проф. Лев Лукасевич з Варшави (книжками) 150, Іванна Левицька зі Львова 10, Петро Особа з Людниківвич 5, Макс Гайовий з Любичи Корол. 5, д-р М. Литинчевський в Пулавах 5, читальні: Угринів, Бережниця, Новиця і Топільське (разом) 38·90, чит. „Просвіти" в Перемишлі на Засянні 8·85, Іванців і Самоверський з Данильча 10, чит. „Просвіти" в Болянновичах (збірка) 16, о. Іван Лісовський з Богуслава 10, Взаїмна Поміч Учит. в Дрогобичі 5, Павло Іванів з Рудок 5, Гринь Лесюк з Рудок 5, Володимир Сайко з Шоломиннич 5, Меланія Когутова з Рудок 5, Іван Роздольський з Рудок 5, Гринь Ярема з Купнович Старих 5, о. Михайло Вітик з Колбаєвич 5, Петро Отьвч в Беньковоі Вишні 5, Петро Лесюк з Канафостів 5, о. Семен Кульчицький з Новошин 5, кооп. „Любов" у Колбаєвичах 5, кооп. „Нива" в Хишевичах 5, кооп. „Любов" у Ляшках Завяз 5, кооп. „Єдність" у Новосілках Гост. 5, кооп. „Нива" у Волощанцях 5, кооп. „Дністер" в Чайковичах 5, „Народній Дім" в Шоломиничах 5, кооп. „Наш Труд" у Ваньовичах 5, кооп. „Єдність" у Погірцях 5, кооп. „Сила" в Подільцях 5, кооп. „Єдність" у Костільниках 5, Госп.-Спож. Спілка в Ниновичах 5, Молочарська Спілка в Купновичах Старих 5, Районова Молочарня в Загірю 5, Районова Молочарня в Городжанці Вел. 5, в Комарні 5, в Завидовичах 5, кооп. „Зоря" в Гайдівці 5, Районова Молочарня в Суд. Вишні 5, Повіт. Союз Кооператив у Рудах 5, Іван Добровольський з Мельниці 5, Софія Кенітова в Хишевичах 5, Степан Сеньків з Годвишні 5, Олекса Чорній з Підзвірнинець 5, Марія Чорній з Підзвірнинець 5, зі Львова: Ол. Терлецький 25, Українська Юдя 5, Український Союз 5, о. Свістель Теодосій 10, Віктор Доманицький з Подєбрад 13·10 і взиває всіх українських агрономів, кооператорів, учителів всіх, хто розуміє значіння загальної і фахової освіти, активно підтримати чудесну думку д-ра М. Холевчука, посилаючи на фонд ім. бл. п. М. Галущинського при Т-ві „Просвіта" у Львові свої жертви, а ще більше — шляхом пропаганди цеї думки в широких колах української суспільности в Европі, Азії та Америці. Разом виказано нині 683·85 зол., з попередніми **3.420·41 зол.**

Примітка. На квоту 214·55 зол., подану в попереднім виказі як даток філії „Просвіти" в Тернополі зложилися: Менцінський Володимир 5, Водяний Теп. 5, Брикович Петро 5, Онуферко Вол. с. Василя 5, Кордуба Яким 5, Бекесевич Василь 5, Кордуба Теодор 5, Н. Н. 5, Біляник Мих. с. Якова 5, Кучерський Павло 1, Решетуха Микола 2, Галущинський Іван 5, Колодій Франц 5, Лень Іван 10, д-р Яворський Іван 20, Козуб Степан 5, Гаргович Осип 5, Янусь Михайло 5, д-р Лисий Вол. 5·85, д-р Ст. Брикович 17·70, Овцінський Вол. 5, Шевчук 5, Букшований 5, Залужний Вол. 10, Подільський Нар. Банк 25, Вітошинська Олімпія 5.

ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.